

Lietuvos literatūros vertėjų sąjunga jau penktus metus iš eilės skiria kurios nors šalies grožinei literatūrai. 2017-ieji metai skirti italų literatūrai. Todėl ir devintojo meninio vertimo konkurso „Noriu versti“ dalyviams pasiūlėme išversti vieną iš pateiktų italų prozos ištraukų arba vieną italų eilėraščių. Džiugu, kad gavome net 32 vertimus. Galime teigti augant naują vertėjų iš italų kalbos kartą, ir šis konkursas norintiems tapti meninių tekstų vertėjais buvo puiki galimybė išbandyti savo jėgas ir pasitikrinti savo gebėjimus.

Konkurso dalyviai galėjo rinktis vieną tekstą iš aštuonių. Konkursui parinkome XX amžiaus italų literatūros klasikos ir šiuolaikinės italų literatūros balsų.

Prozos tekstus pasirinko 27 konkurso dalyviai. Devyni dalyviai išvertė C. Pavese romano „La bella estate“ ištrauką, aštuoni dalyviai pasirinko N. Ammaniti romano „Anna“ ištrauką, septyni dalyviai – T. Ciabatti romano „La più amata“, trys dalyviai išvertė E. Morante romano „La storia“ ištrauką.

Poezijos tekstus pasirinko 5 konkurso dalyviai. C. Pavese eilėraščių „Agonia“ išvertė du dalyviai, M. Guidacci eiles pasirinko taip pat du dalyviai ir D. Raimondi eilėraščių „Odissea Notturna“ pasirinko vienas dalyvis.

Visi puikiai žino, bet, pasiremiant Literatūros vertėjo etikos kodeksu, verta priminti ir prisiminti, kad vertėjas turi labai gerai mokėti kalbą, iš kurios verčia, ir kalbą, į kurią verčia. Pastaroji turėtų būti gimtoji kalba arba kalba, kurią vertėjas moka kaip gimtąją. Vertėjas neturėtų imtis versti teksto, jei neišmano verčiama kūrinio dalykinės srities arba negali perteikti autoriaus kalbos ir stiliaus. Vertėjui nevalia iškraipyti autoriaus minčių arba stiliaus, taisyti, trumpinti arba papildyti teksto be autoriaus arba teisių turėtojo leidimo (<https://www.llvs.lt/content/view?id=23>). Taip pat nederėtų pamiršti, kad prieš imantis versti konkretų kūrinį, reikėtų pasigilinti į to kūrinio autoriaus kūrybą, poetiką, stilistiką, kūrinio kultūrinį ir istorinį kontekstą ir pan. Pravartu nepamiršti ir vertimo proceso etapų, nepradėkite versti neperskaitę viso teksto, neišsiaiškinę visų neaiškių vietų, žodžių, prasmės ir stiliaus niuansų; išvertę pirmą kartą, t. y. turėdami vertimo juodraščių, ne kartą perskaitykite tekstą vertimo kalba, lygindami jį su tekstu originalo kalba, patikrinkite, ar tikrai nieko nepraleidote, ar viską teisingai perteikėte, ar tekstas vertimo kalba skamba, yra nuoseklus, logiškas, ar nepadarėte rašybos, skyrybos klaidų ir pan. Svarbu įsidėmėti, kad verčiate ne sau, jūsų išverstą tekstą skaitys kiti. Neskubėkite, darykite pertraukas, pamąstykite ir vėl sugrįžkite prie savo vertimo.

Perskaičius visus atsiųstus vertimus, galima pasidžiaugti, kad kai kurie konkurso dalyviai labai gerai arba gerai moka ir italų kalbą, ir savo lietuvių kalbą, bet kai kuriems patartume dar pasimokyti italų kalbos, nes jūsų vertimuose įsivėlė prasmės klaidų, kurias, galima spėti, padarėte dėl nepakankamų italų kalbos žinių, tiesiog kai kurių vietų nesupratote arba supratote klaidingai. Vertimuose neišvengta ir pažodiškumo, nepamirškite, kad verčiame ne atskirus žodžius, o prasmę, taip pat prisiminkite, kad italų kalbos sintaksė ir lietuvių kalbos sintaksė yra skirtingos, negalima vienos kalbos konstrukcijų akiai perkelti į kitos kalbos sistemą. Tikimės, kad paskaitysite vieni kitų

vertimus ir vieni iš kitų pasimokysite. Šie komentarai yra konstruktyvūs, ir pagrindinis jų tikslas – skatinti jus tobulėti.

Iš pradžių apžvelgsime romanų ištraukų vertimus, vėliau – eilėraščių vertimus.

C. Pavese romano „La bella estate“ ištraukos vertimai – KB1, KB2, KB3, KB6, KB8, KB10, KB12, KB13 ir KB15.

Pradėkime nuo romano pavadinimo. Išversti kūrinio pavadinimą – nelengvas uždavinys. Labai dažnai vertėjai išverčia pavadinimą jau išvertę visą kūrinį. Šiuo atveju, perskaičius romano ištrauką, išsiaiškinus visus nežinomus žodžius, visus prasmės, stiliaus ir nuotaikos niuansus, išvertus ištrauką, aiškėja, kokią vasarą aprašo rašytojas. Naudinga pasigilinti į teksto originalo kalba pavadinimo žodžių tvarką ir gramatiką. Galima teigti, kad variantai „Gražioji vasara“ ir „Nuostabioji vasara“ yra geras pasirinkimas, nes italų kalbos žodis *bello, bella* reiškia ne tik *gražus*, bet *nuostabus, puikus* ir pan.

A quei tempi era sempre festa. Pirmasis sakinytis tiksliausiai perteiktas vertimuose KB8, KB12, KB15. Vertimuose KB2, KB6, KB13 vietoj *visada* arba *visuomet* pasirinktas *kiekvieną dieną*, ir šis variantas geras, bet, atsižvelgiant į ištraukos ir viso kūrinio kontekstą, tikslesnis variantas yra *visada* arba *visuomet*, nes autorius pasakoja ir apie naktinį veikėjų gyvenimą. Vertime KB2 atsirado palyginimas *tarsi šventė*, kurio nebuvo tekste originalo kalba. Vertimuose KB1, KB3, KB10 kiek per drąsiai ir laisvai patys *laikai* suasmeninti ir pavadinti *švente*.

Bastava uscire di casa e traversare la strada, per diventare come matte, e tutto era così bello, specialmente di notte, che tornando stanche morte speravamo ancora che qualcosa succedesse, che scoppiasse un incendio, che in casa nascesse un bambino, o magari venisse giorno all'improvviso e tutta la gente uscisse in strada e si potesse continuare a camminare camminare fino ai prati e fin dietro le colline. Antrasis sakinytis klaidingai perteiktas vertime KB1, nesuprastas tekstas originalo kalba, gausu prasmės klaidų. Kai kuriuose šio sakinio vertimuose palyginimas *diventare come matte* išverstas pažodiškai, pavyzdžiui, *pasidarytumėm lyg išprotėjusios* (KB15), arba klaidingai, neišlaikant palyginimo, pavyzdžiui, *pavirstume beprotėmis* (KB3). Gražūs variantai – *pasijustumėm lyg išprotėjusios* (KB2, KB12) ir *atrodydavo, lyg imtume iš proto kraustyti* (KB13). Nereikėtų pamiršti ir registro: kiek keistai vertime KB2 skamba *visi žmonės išlįs į gatves*, nors visas sakinytis šiame vertime perteiktas gražiai. Puiku, kad paieškojote gražių posakių perteikdami *venisse giorno – išauš diena* (KB2, KB10, KB13), *nušvis diena* (KB15), *scoppiasse incendio – įsipliesks gaisras* (KB8, KB10, KB15), *blykstels gaisro liepsna* (KB13). Vertimų KB6, KB8, KB12 autoriai, kad vertimas būtų sklandesnis, turėtų jungtuką *kad (grįždamos mirtinai pavargusios)* pakeisti jungtuku *kai*. Nepamirškite nuosekliai vartoti būtajį dažninį arba būtajį kartinį laiką, jei sakinį pradodate būtuju dažniniu laiku, pvz., *pakakdavo išeiti*, tai ir toliau einančius veiksmažodžius reikėtų vartoti būtuju dažniniu laiku, pvz., *būdavo gražu...*, o ne *buvo gražu*. Nereikėtų daryti ir padalyvio vartojimo klaidų, čia, matyt, koją pakišo italų kalbos įtaka: *grįžtant namo baisiai pavargusios tikėdavomės* (KB15). Vertimuose KB12 ir KB15 aptariamas sakinytis

suskaidytas, bet juk sakiniai prozoje kuria tam tikrą ritmą, ir kaip versdami poeziją neskaidome eilučių, taip prozoje nederėtų skaidyti sakinių.

“Siete sane, siete giovani”, dicevano, “siete ragazze, non avete pensieri, si capisce”. Ne vienam iš konkurso dalyvių reikėtų prisiminti tiesioginės kalbos skyrybą (<http://www.vlkk.lt/vlkk-nutarimai/nutarimai/nutarimas-del-privalomosios-skyrybos-taisykliu>), nes šio sakinio vertime įsivėlė nemažai skyrybos klaidų. Tekste originalo kalba vartojama tiesioginė nuosaka, neaišku, kodėl vertimuose KB1, KB3 atsiranda liepiamoji nuosaka, pasirinkus kitą nuosaką, iškreipiamą ir teksto originalo kalba prasmė. Versdami šį sakinį, vertėjai „pabijoję“ atsitraukti nuo teksto originalo kalba žodžių tvarkos, tad įterpinys *si capisce* pakibo sakinio gale, išskyrus vertimą KB13. Tačiau šiame vertime kiek keistai skamba *mergiūkštės*, juk tekste originalo kalba autorius tokio registro nesirenka. Posakis *non avete pensieri* verstas įvairiai: *negalvokite* (KB1), *jūsų neslegia jokios mintys* (KB2), *neturėkite rūpesčių* (KB3), *neturite rūpesčių* (KB6, KB8, KB10, KB12), *ne rūpesčiai jums galvoj* (KB13), *neturit rūpesčių* (KB15). Geri variantai – *neturite rūpesčių*. Gražus pasirinkimas – *ne rūpesčiai jums galvoj* (KB13).

Eppure una di loro, quella Tina ch'era uscita zoppa dall'ospedale e in casa non aveva da mangiare, anche lei rideva per niente, e una sera, trottando dietro gli altri, si era fermata e si era messa a piangere perché dormire era una stupidaggine e rubava tempo all'allegria. Turint omenyje vertimo sklandumą, šis sakinytis vertėjams buvo tikrai kietas riešutėlis. Visų pirma jungtukas *epppure* ne vienam vertėjui pakišo koją, todėl sakinytis lietuviškai nesklandus, neaišku, kas su kuo siejama ar priešinama. Puikų sprendimą, kaip išguldyti šį sakinį lietuvių kalba, rado vertimo KB13 autorius: *Viena jų, vardu Tina, grįžusi iš ligoninės šluba, o namie neturėdavusi net duonos kąsnio – netgi ji be perstojo juokdavosi, o vieną vakarą, grįždama su visa draugija ir iš paskutiniųjų stengdamasi neatsilikti, staiga sustojo ir pravirko: juk kokia kvailystė eiti miegoti ir šitiek laiko pavogti iš linksmybių! Tik siūlyčiau vietoj su visa draugija rinktis su kitais, kaip ir tekste originalo kalba.*

Ginia, se queste crisi la prendevano, non si faceva accorgere ma accompagnava a casa qualche altra e parlava parlava, finché non sapevano più cosa dire. Nederėtų pamiršti, kad, verčiant grožinę literatūrą, asmenvardžius reikia adaptuoti. Vardas *Ginia* teisingai adaptuotas pagal tarimą vertimuose KB3, KB6, KB8 (*Džinija*). Sklandžiausiai šį sakinį išvertė vertimo KB13 autorius, nepabijota atsitraukti nuo teksto originalo kalba formų, perteikta prasmė, išvengta pažodiškumo: *neišsiduodavo, jei panašus nerimas ir ją apimdavo, tik pasišaudavo palydėti kurią nors draugę iki pat namų ir kalbėdavo kalbėdavo be atvangos, kol žodžiai išsekėdavo*. Vertime KB1 vėl gausu prasmės klaidų. Vertimai *jei tokie priepuoliai ištikdavo, jei šie ašarų priepuoliai ją apimdavo, jei tokios krizės apimdavo, tokiais priepuolių atvejais, jei šios krizės paliesdavo, jeigu jai užeidavo tokia krizė, jei šitos krizės ją ištikdavo* yra pažodiški, ne visai aišku, kokios krizės, kokie priepuoliai turimi omenyje, pasirinktos konstrukcijos apsunkena tekstą, neatspindi bendros kūrinio nuotaikos.

Veniva così il momento di lasciarsi, che già da un pezzo erano come sole, e Ginia tornava a casa tranquilla, senza rimpiangere la compagnia. Ne viename vertime įsivėlė prasmės klaidų. *Da un pezzo erano come sole* klaidingai išverstas vertimuose KB1, KB3, KB13, šioje vietoje *sole*

reiškia *vienos*, o ne *saulė*, ši mintis iškreipta ir vertime KB8. Neteisinga žodį *la compagna* versti *kompanionė*, pirmoji šio italų kalbos žodžio reikšmė yra *kompanija, draugija*. Tačiau, atsižvelgiant į ištraukos kontekstą ir prasmę, žodį *la compagna* ne visai tikslu versti *kompanija*, juk Džinija lydėdavo vieną draugę, o ne visą būrį. Paredagavus stilių, tiksliausias būtų vertimas KB6: *Taip ateidavo laikas išsiskirti, nors jau kuris laikas atrodydavo lyg būtų ėjusios po vieną, tada Džinija grįždavo namo rami, nesiilgėdama draugės*.

Le notti più belle, si capisce, erano al sabato, quando andavano a ballare e l'indomani si poteva dormire... Paskutiniame sakinyje esantį įterpinį vėl pabijota, išskyrus vertime KB13, perkelti į kitą vietą, tačiau verčiant nereikėtų išlaikyti tokios pačios žodžių tvarkos, kokia ji buvo tekste originalo kalba. Už paskutinio sakinio skambesį – *žinoma, gražiausios naktys būdavo šeštadieniais, kai traukdavome į šokius, o kitą rytą galėdavome miegoti iki valiai* – reikėtų pagirti vertimo KB13 autorių, tačiau tekste originalo kalba autorius vartoja trečiąjį asmenį, o vertėjas renkasi pirmąjį daugiskaitos asmenį, keičiasi veikėjai. Nors pridėjimo strategiją reikia rinktis labai atsargiai, čia *iki valiai* neatrodo perteklinis. Taip pat pasinaudojant šio sakinio vertimu, norėtusi priminti dar kartą ir kūrinio pavadinimo vertimą. Vertimo KB13 autorius pavadinimą išvertė „Nuostabioji vasara“, tad verčiant šį paskutinį sakinį taip pat reikėtų rinktis būdvardį *nuostabus*, o ne *gražus*, kad būtų nuosekliai išlaikyta autoriaus poetika.

N. Ammaniti romano „Anna“ ištraukos vertimai – SB1, SB3, SB4, SB6, SB10, SB11, SB13, SB14

Romano pavadinimas sutampa su veikėjos vardu. Svarbu įsiminti, kad ir versdami pavadinimus turime adaptuoti veikėjų vardus. Vertimų SB3, SB4, SB6, SB10 autoriai vardo neadaptavo. Vertime SB13 romano pavadinimas nenurodytas.

Romano ištraukoje autorius aprašo vaiką ir jo motiną, kuria vaizdą, lyg dailininkas tapytų paveikslą ar režisierius sukūtų filmą, vedžiodamas kamerą nuo vieno kambario galo iki kito, tokią atmosferą reikėtų perteikti ir vertime.

Aveva tre, forse quattro anni. Pirmasis ištraukos sakinytis yra trumpas ir aiškus. Deja, vertime SB10 šis sakinytis išverstas pažodiškai: *Turėjo tris, gal keturis metus*. Lietuviškai taip nesakome. Turėtų būti: *jam buvo treji, gal ketveri*. Tekste originalo kalba prieveiksmis *forse* pavartotas vieną kartą, tad neaišku, kodėl vertime SB14 prieveiksmis *gal* pavartotas du kartus. Nors tekste originalo kalba nėra įvardžio, nurodančio, kas yra veikėjas, tekste vertimo kalba kai kurie vertėjai pavartojo įvardį *jis, jam* (SB1, SB4, SB6, SB11, SB13). Toks pasirinkimas teisingas, nes tekste originalo kalba iš antrame sakinyje pavartotos veiksmažodžio formos *era seduto* suprantame, apie ką kalbama, o lietuvių kalbos veiksmažodžio forma *sėdėjo* mums neatskleidžia veikėjo giminės.

Era seduto composto sopra una poltroncina di finta pelle, il mento piegato sulla maglietta verde a maniche corte. Il risvolto dei jeans sulle scarpe da ginnastica. Pirmoje antro sakinio dalyje autorius nurodo, kur ir kaip sėdėjo vaikas. *Sopra una poltroncina di finta pella* vertėjai vertė skirtingai: *dirbtinės odos krėsle* (SB1, SB4), *ant nedidelio dirbtinės odos krėslo* (SB3, SB10),

odinio krėslo (SB6), *nedideliame dirbtinės odos fotelyje* (SB11), *mažame, dirbtina oda aptrauktame fotelyje* (SB13), *ant foteliuko, išmušto netikra oda* (SB14). Vertimo SB13 autoriui reikėtų nepamiršti, kad „neretai painiojami žodžiai *dirbtinis*, *-ė* ir *dirbtinas*, *-a*. Tas pats daiktas gali būti dirbtinis, t. y. padarytas, netikras, nenatūralus, ir dirbtinas, t. y. tas, kurio dar nėra, kurį reikia dirbti, padaryti ar išdirbti. Pavyzdžiui, dirbtinė oda – nenatūrali oda, o dirbtina oda – žaliava, kurią dar reikia išdirbti, t. y. suminkštinti, nudažyti ir pan.“ (<http://www.vlkk.lt/konsultacijos/2043-pakartotines-varzybos>). Neaišku, kodėl vertimų SB1, SB4, SB6 autoriai nenurodė, kad *fotelis* arba *krėslas* buvo nedidelis, mažas. Būtų galima pasvarstyti ir dėl *fotelio* ir *krėslo*, turėdama galvoje visą autoriaus kūrybą, šio kūrinio kontekstą, aš rinkčiausi *fotelį*. Vertimo SB6 autorius pamiršo nurodyti, kad *krėslas* yra *mažas* ir *dirbtinės* odos. Kiek keistai skamba ir *foteliuko, išmušto netikra oda*, matyt, nesuklysiu sakydama, kad *baldus aptraukiame*, o *sienas išmušame*. Klaidelės ir pastabos atrodo banalios, bet, aptarę šios sakinio dalies vertimą, matome, kaip atidžiai reikia perteikti vertime kiekvieną mažiausią prasmės niuansą. Kaip sėdėjo vaikas tame mažame dirbtinės odos fotelyje? Era seduto composto (...). Vertimuose SB1, SB13 – *gražiai sėdėjo*, SB3 – *sėdėjo ramus*, SB4 – *buvo įsitaisęs*, SB6 – *sėdėjo*, SB10 – *ramiai atsisėdęs*, SB11 – *taisyklingai sėdėjo*, SB14 – *pavyzdmingai sėdėjo*. Atsižvelgiant į ištraukos kontekstą, teisingiausias vertimas būtų *sėdėjo ramiai*. Toliau autorius nurodo, kad *il mento piegato sulla maglietta verde a maniche corte*. Kiek keistai vertimuose skamba *smakras užlinkęs ant žalių marškinėlių* (SB3), *smakras rėmėsi į žalius marškinėlius* (SB4), *smakras palenktas ant žalios maikutės* (SB10), *smakras buvo panardintas į žalius markinėlius* (SB11), *nuleistas smakras lietė marškinėlius* (SB14). Neblogai skamba *smakras prispaustas* (SB1), gal būtų galima rinktis *prispaudęs smakrą*, geri variantai ir *priglaudęs galvą* (SB6), *palenkęs smakrą* (SB13). Versdamas sakinį *Il risvolto dei jeans sulle scarpe da ginnastica* vertimo SB6 autorius pasirinko eksplikacijos strategiją: *Mūvėjo džinsus, kurių atlapai buvo sukišti į sportinius batelius* (SB6). Vertimas skamba gražiai, deja, vertime yra prasmės klaida, vaiko džinsai nebuvo sukišti į sportinius batelius, tikslus vertimas būtų: *džinsų atvartas ant sportbačių* (SB1), *atvartai ant sportinių batelių* (SB3); vertime SB6, pasirinkus eksplikacijos strategiją, neišlaikytas kapotas autoriaus pasakojimo ritmas. Kapotas ritmas sušvelninamas ir kituose vertimuose: *Džinsų atraitai dengė sportbačius* (SB4), *paraitoti džinsai dengė sportinius batelius* (SB13), *džinsų atraitai buvo nusmukę ant sportbačių* (SB14). O juk tekste originalo kalba autorius praleidžia veiksmožodį. Verta pridurti ir tai, kad autorius kuria kapotą ritmą rinkdamasis trumpus sakinius, tad jų nereikėtų sujungti į vieną: vertime SB14, sujungus du sakinius, kapotas ritmas išnyksta.

In una mano stringeva un trenino di legno che gli pendeva tra le gambe come un rosario. Šį sakinį tiksliai perteikė dauguma vertėjų, išskyrus vertimo SB14 autorių, SB14 vertime įsivėlė prasmės klaida, traukinukas ne *gulėjo*, o *kabojo*. Puikiai skamba *rankoje gniaužė medinį traukinuką* (SB1, SB6, SB11, SB13), *rankoje spaudė medinį traukinuką* (SB3, SB10, SB14), taip pat gražiai skamba *ir karojusį tarp kojų nelyg rožinis* (SB11). Nederėtų pamiršti, kad „*rožančius* – neteiktina svetimybė. Vartotina *rožinis*“ (<http://www.vlkk.lt/konsultacijos/3765-rozancius-rozinis-rozinys>).

Ir štai autorius atsisuka į kitame kalbario gale gulinčią sergančią moterį. Aptarkime, kaip vertėjams pavyko perteikti autoriaus kuriamą vaizdą.

Dall'altra parte della stanza la donna stesa sul letto poteva avere trenta come quarant'anni. Šis sakinytis tiksliausiai perteiktas SB1 vertime. Gal tik gražiau skambėtų: *moteriai galėjo būti*. Kiti

vertėjai ne visai neteisingai perteikė moters amžių: *tiek trisdešimties, tiek keturiasdešimties* (SB3), *kokių trisdešimties ar keturiasdešimties* (SB6), *tiek trisdešimt, tiek keturiasdešimt* (SB11), *maždaug trisdešimt ar keturiasdešimt* (SB13), lietuviškai nesakome *tarp trisdešimt ir keturiasdešimt* (SB4), pažodiškas vertimas ir *galėjo turėti trisdešimt ar kokį keturiasdešimt metų* (SB10), *galėjo turėti trisdešimt, gal keturiasdešimt* (SB14). Kiek keistai skamba ir *buvo išsitiesusi* (SB3, SB14), *paguldyta ant lovos* (SB13).

Il braccio coperto di macchie rosse e croste scure era attaccato a una flebo vuota. Kiek pataisius stilių, tiksliausiai šį sakinį perteikė SB13 autorius: *Prie jos rankos, nusėtos raudonomis dėmėmis ir tamsiais šašais, stovėjo prijungta tuščia lašelinė.* Vietoj *stovėjo prijungta* būtų galima versti *buvo prijungta*. Kituose vertimuose ne lašinė, bet ranka buvo prijungta prie lašinės, toks vertimas skamba kiek keistai. Verčiant šį sakinį, neišvengta ir prasmės klaidų: *nusėta rožinėmis dėmelėmis ir apsitraukusi tamsia danga* (SB6), *tamsūs šašai ir raudonos rankovės* (SB14). Taip pat verta pridurti, kad gražiau skamba *nusėta* nei *padengta*.

Il virus l'aveva ridotta a uno scheletro ansimante, ricoperto di pelle secca e pustolosa, ma non era riuscito a strapparle tutta la bellezza, che si scorgeva nella forma degli zigomi e nel naso all'insù. Šis sakinys labai poetiškas, tad jo negalima versti pažodžiui; reikia priminti, kad verčiame ne atskirus žodžius, o prasmę, kuriamą vaizdą. Daugelis vertėjų šį sakinį vertė pažodžiui. Todėl išsamiai išanalizuosime vieną vertimą ir pasiūlysiu vertimo alternatyvų. Aptarkime SB4 vertimą: *Virusas pavertė ją vos kvėpuojančiu skeletu, apdengtu sausa ir spuoguota oda, tačiau neišplėšė iš jos grožio, kuris buvo matomas skruostikaulių formoje ir nosies riestume.* Vietoj *vos kvėpuojančiu skeletu* reikėtų rinktis tikslesnį variantą *sunkiai alsuojančiu skeletu* (SB11); *apdengtu sausa ir spuoguota oda* būtų galima versti *jos (moters) oda buvo sausa, supūliavus*; *tačiau neišplėšė iš jos grožio* reikėtų patikslinti, kas neišplėšė ar nesunaikino jos grožio, nes vertime atsiranda dviprasmybė; pažodiškai išverstą sakinio dalį *kuris buvo matomas skruostikaulių formoje ir nosies riestume* reikėtų taisyti ir versti ne atskirus žodžius, o prasmę, pavyzdžiui, *skruostikauliai ir riesta nosis dar buvo dailūs* ar panašiai.

Il bambino sollevò il capo e la guardò, si aggrappò al bracciolo, scese dalla poltrona e con il trenino in mano si avvicinò al letto. Šį sakinį dauguma vertėjų išvertė teisingai, kai kurių vertimų stilių reikėtų kiek pataisyti. Keistai lietuviškai skamba įsikibo *į krėslo rankos atramą* (SB10) ir *priartėjo prie lovos* (SB13). Taip pat vertėtų pamąstyti ir apie žodžio *ranktūris* (SB14) pasirinkimą: „Sofų, kėdžių ar fotelių tašeliai arba skydo kraštai, į kuriuos atsiremiamas alkūnėmis, vadinami *porankiais* (Aiškinamasis medienos terminų žodynas, Vilnius, 1998, p. 82). Šie kraštai taip pat gali būti vadinami ir *ranktūriais* (*ranktūris* – pritaikymas pasilaikyti, įsikibti: *Kėdės su atsikišusiu atlošu ir žemais ranktūriais*, žr. „Lietuvių kalbos žodyną“, t. 11, Vilnius, 1978, p. 173, 174)“ (<http://www.vlkk.lt/konsultacijos/3159-porankiai>). Paprastai foteliai turi porankius, juk ir SB14 vertime pasirinktas ne krėslas, o fotelis. Puikiai sakinio pradžią išvertė SB11 autorius: *Vaikas kilstelėjo galvą (...)*.

Lei non se ne accorse. Vertimus SB1 (*Ji nepastebėjo*) ir SB14 (*Ji net nepastebėjo*) reikia patikslinti, nes neaišku, ko ji nepastebėjo, nors tekste originalo kalba nurodyta: turima omenyje, kad moteris nepastebėjo, jog vaikas prisiartinio prie jos lovos.

Gli occhi, sprofondate dentro due pozze scure, fissavano il soffitto. Pirmoji šio sakinio dalis buvo kietas riešutėlis, matyt, bijojote atsitraukti nuo teksto originalo kalba žodžių, formų ir vertėte pažodžiui, o ne prasmę, kuriamą vaizdą. Šiame sakinyje autorius aprašo moters akis ir kaip ji žvelgė į lubas. Išsiaiškinkime tekstą originalo kalba: *sprofondare – įdubti, nugrimzti* ir pan., *pozze scure – tamsios balos*. Tad kokios buvo moters akys? Įdubusios, aplink akis buvo tamsūs ratilai, juk tamsūs ratilai siejasi su tamsiomis balomis. Antrąją sakinio dalį pavyko išversti sklandžiau, gražiai skamba *įsmeigti, įbesti akis į lubas* (SB1, SB4, SB14).

Il piccolo prese a giocare con un bottone delle federa sporca. Šis sakinytis yra paprastas, neturėtų kelti sunkumų vertėjams. Tačiau neišvegtą vertimo klaidų. Tiksliausiai šį sakinį perteikė vertimų SB3 (*Mažylis ėmė žaisti su nešvaraus pagalvės užvalkalas saga*) ir SB13 (*Mažasis pradėjo žaisti su murzino pagalvės užvalkalas saga*) autoriai, tik SB13 vertime *mažasis* reikėtų pakeisti *mažylis* arba *berniukas*. Vertimuose SB1, SB4 murzinas, nešvarus ne užvalkalas, o pagalvė; vertime SB6 murzinas ne užvalkalas, o saga; vertime SB11 mažylis žaidžia su sagomis, o ne su saga; vertime SB14 žodis *pagalvė* praleistas; vertime SB10 keistai skamba *apvalkalas*, vertėtų priminti, kad „apvalkalas, apmovas (sėdynės) (žr. kn. „Kalbos patarimai. 4: Leksika: 1. Skolinių vartojimas“, Vilnius, 2013, p. 74)“ (<http://www.vlkk.lt/konsultacijos/535-cecholas-uzvalkalas>).

I capelli biondi gli coprivano la fronte e sotto il sole che filtrava dalle tende bianche sembravano fili di nylon. Šį sakinį dauguma vertėjų išvertė teisingai, vietoj *dengė kaktą* galima būtų rinktis ir *krito ant kaktos*; verta priminti, kad rašome *nailonas*, ne *neilonas* (<http://www.vlkk.lt/konsultacijos/1879-neilonas>). Reikėtų pataisyti vertimo SB11 stilių: ne *dėl saulės plaukai atrodė*, bet *saulėje jie atrodė*.

Improvvisamente la donna si sollevò sui gomiti e arcuò la schiena come se le stessero strappando l'anima dal corpo, strinse le lenzuola nei pugni e ricadde squassata dalla tosse... Tikriausiai nesuklysiu sakydama, kad ir šis sakinytis jums buvo labai sunkus. Pirmą sakinio dalį – *improvvisamente la donna si sollevò sui gomiti* – sklandžiausiai išvertė vertimo SB13 autorius: *staiga moteris atsikėlė pasiremdama alkūnėmis*. Vietoj *staiga* galima rinktis ir *netikėtai* (SB3). Labai keistai skamba *staiga moteris pašoko ant alkūnių* (SB14), *pasiremdama alkūnėmis, moteris pakilo* (SB6), *staiga moteris pasikėlė ant alkūnių* (SB1, SB10), *netikėtai moteris pakilo ant alkūnių* (SB3, SB4). Antrą sakinio dalį – *arcuò la schiena come se le stessero strappando l'anima dal corpo* – ne visai tiksliai perteikė vertimų SB1 (*išrietė nugarą, lyg jai iš kūno trauktų sielą*, neaišku kas tą sielą traukia), SB10 (*išrietė nugarą, kaip kad jai iš kūno rautų sielą*, neskamba kaip kad, neaišku, kas tą sielą traukia) ir SB14 (*lyg jai kas plėštų sielą nuo kūno*, juk nuo kūno galima nuplėšti odą, bet ne sielą) autoriai. Gražus variantas – *tarsi jai iš kūno būtų plėšiama gyvastis* (SB11). Trečią sakinio dalį dauguma vertėjų išvertė ne visai tiksliai, arba reikia taisyti vertimų stilių: *sugniaužė kumščiuose antklodę ir vėl nukrito purtoma kosulio* (SB1), neaišku, iš kur nukrito, juk moteris buvo tik pasiremusi alkūnėmis; *kumščiuose sugniaužė pakldę ir vėl atsigulė supurtyta kosulio* (SB3), keistai skamba *supurtyta kosulio*; *sugniaužė kumščiuose antkolę ir atkrita kratydamasi nuo kosulio* (SB4), šiuo atveju neaišku, kur *atkrita*, o *kratydamasi nuo kosulio* reiktų keisti *į kosulio purtoma*; *kumščiuose suspaudė paklodę ir supurtyta kosulio nukrito atgal* (SB10), neaišku, ką reiškia *nukrito atgal*; *suspaudė kumščiuose patalynę ir vėl nukrito purtoma kosulio* (SB13), keistai skamba *suspaudė patalynę*, ir neaišku, kur ji *vėl nukrito*. Gražiai šią sakinio dalį

išvertė vertimo SB6 (*sugniaužė antklodę kumščiais ir vėl krito į lovą, iškankinta kosulio*) autorius. Vertimuose SB6 ir SB14 aptariamas sakiny suskaidytas, jau minėjome, kad prozoje sakiniai kuria tam tikrą ritmą, kaip versdami poeziją neskaidome eilučių, taip ir prozoje nederėtų skaidyti sakinių. Vertime SB14 yra ir praleidimas, praleista *strinse le lenzuola nei pugni*, tačiau už sakinio pabaigos vertimą jo autorių galima pagirti: *tada, krečiama smarkaus kosulio, susmuko*.

T. Ciabatti romano „La più amata“ ištraukos vertimai – SB5, SB7, SB8, SB9, SB12, SB15, SB16.

Aptardami C. Pavese romano „La bella estate“ pavadinimo vertimą, nurodėme, į ką reikia atkreipti dėmesį, verčiant kūrinių pavadinimus. Vertimo SB5, SB8, SB9 autoriai pavadinimą išvertė „Mylimiausioji“, vertimo SB12 autorius pavadinimą išvertė „Labiausiai mylima“, vertimo SB15 autorius pavadinimą išvertė „Numylėtoji“. Atsižvelgiant į viso kūrinio kontekstą, gvildenamą temą, pavadinimą originalo kalba, galima teigti, kad „Myliniausioji“ yra tiksliausias pavadinimo vertimas. Vertimų SB7 ir SB16 autoriai pavadinimo neišvertė.

Io sono la regina, mi rimiro nello specchio. Tiksliausiai pirmą sakinį išvertė vertimo SB8 autorius: *Aš esu karalienė, gėriuosi savimi veidrodyje*. Vertimuose SB5 ir SB15 atsiranda tiesioginė kalba, nors jos nebuvo tekste originalo kalba. Paprastas patarimas – jei autorius nesirenka tiesioginės kalbos, nekurkite jos ir jūs, vertėjai. Veiksmažodžio *rimirare* reikšmė – *žvelgti su pasigėrėjimu ar nuostaba, įdėmiai žiūrėti*, tad vertimus SB7, SB9 reikėtų patikslinti. Tekste originalo kalba nėra nurodoma, kad *ir vėl* žvelgiu, neaišku, kodėl jis atsirado vertime SB9. Visai neblogai skamba *įsistebeilėju* (SB12), tik ne *į veidrodį, o į savo atvaizdą veidrodyje*. Geras sprendimas ir *tyrinėju save veidrodyje* (SB16).

Mi chiamo Teresa Ciabatti, ho quarantaquattro anni, e a ventisei dalla sua morte decido di scoprire chi fosse davvero mio padre. Jau minėjome, aptardami kitų ištraukų vertimus, kad vardus adaptuojame pagal tarimą. Tad vardą *Teresa* teisingai adaptavo vertimų SB12, SB15 ir SB16 autoriai (*Tereza*). Tiksliausiai šį sakinį perteikė vertimų SB7 (*Mano vardas Teresa Čabati, man keturiasdešimt ketveri metai ir praėjus dvidešimt šešeriems metams po tėvo mirties, nusprendžiu sužinoti koks iš tiesų buvo mano tėvas (...)*). Tik reikėtų ištaisyti skyrybos klaidas, prieš *koks* trūksta kalbelio) ir SB8 (*Mano vardas Teresa Čiabati, man keturiasdešimt ketveri ir praėjus dvidešimt šešeriems metams po tėvo mirties nusprendžiau sužinoti, kas jis iš tiesų buvo*) autoriai. Neblogi vertimai SB9 (tik šiame vertime neaišku, po kieno mirties), SB12, SB15 ir SB16 (tik iš pradžių reikėtų rašyti *po tėvo mirties*, ne *po jo mirties*, paskui – *kas jis buvo*, ne *kas buvo mano tėvas*, nes sakinio pradžioje *po jo mirties* išmuša iš vėžių, neaišku, po kieno mirties). Vertimo SB5 autorius šį sakinį suskaidė, nors jau minėjome ne kartą, kad prozoje sakiniai kuria ritmą, kaip poezijoje eilutės. Tad jų nereikėtų skaidyti. Taip pat vertime SB5 yra prasmės klaida: ne *nuo dvidešimt šešerių bandau išsiaiškinti* (lietuviškai sakome *nuo tada, kai man buvo dvidešimt šešeri*), bet *praėjus dvidešimt šešeriems metams po tėvo mirties*.

Diventa la mia ossessione. Šį sakinį puikiai išvertė vertimų SB8 (*Ta mintis mane apsėdo*), SB9 (*Ši mintis mane apsėdo*), SB12 (*Ši mintis mane apsėda*) autoriai. Neblogas pasirinkimas ir

gyvenu tik tuo (SB7). Vertime SB5 netiksliai perteikta prasmė, nutolta nuo teksto originalo kalba: *Tai tapo mano pagrindiniu užsiėmimu*. Netikslus ir SB16 vertimas: *Šis tikslas mane apsėda*, tekste originalo kalba rašytoja nekalba apie tikslą. Pažodiškai šį sakinį išvertė vertimo SB15 autorius: *Tai tampa mano apsėdimu*. Reikėtų taisyti stilių.

Non ci dormo la notte, allontano amici e parenti, mi occupo solo di questo: indagare, ricordare, collegare. Tiksliausiai ir gražiausiai šį sakinį išvertė vertimo SB8 autorius: *Nemiegu naktimis, tolstu nuo draugų ir giminių, man rūpi tik išsiaiškinti, prisiminti, susieti*. Tikslus ir vertimas SB7, tik reikėtų pataisyti stilių, venkite daiktavardinių konstrukcijų: *užsiimu tyrinėjimu* (...). Vertime SB9 neaišku, ką turi atkleisti: *rūpinuosi, tik kaip atskleisti*, nereikėtų vartoti vertinio *suvesti galus*. Vertime SB12 pažodiškai skamba *užsiimu tik šiuo dalyku*. Vertime SB15 reikėtų patikslinti, kad *aš tolstu nuo draugų ir giminaičių*, o ne *jie tolsta nuo manęs*. Kiek keistai skamba ir *sujungti*, neaišku, ką su kuo. Vertime SB16 neaišku, kas yra tas *vienintelis*, keistai skamba *visą savo laiką skiriu vieninteliam* (...). Vertime SB5 iškreipta teksto originalo kalba prasmė: *esu pasinėrusi į prisiminimus, kuriuos nuolatos analizuoju*.

A quarantaquattro anni do la colpa a mio padre per quello che sono. Tiksliausiai šis sakinytis perteiktas vertime SB12: *Būdama keturiasdešimt ketverių apkaltinu savo tėvą tuo, kad esu tokia, kokia esu* (gal tik *tuo, kad esu tokia, kokia esu* būtų galima keisti į *dėl to, kokia esu* (SB9)). Tiksliai sakinytis išverstas ir vertime SB9: *Būdama keturiasdešimt ketverių metų kaltinu savo tėvą dėl to, kokia esu* (...), tik vietoj *kaltinu* reikėtų rinktis *apkaltinu*. Teisingai šis sakinytis išverstas ir SB16 vertime: *Sulaukusi keturiasdešimt ketverių metų imu kaltinti savo tėvą dėl to, kokia esu*. Taip pat nereikėtų jungti sakinių. Nes vienas iš šios rašytojos stiliaus bruožų – trumpi, paprasti sakiniai. Tiksliai šio sakinio pradžia išversta ir SB7 vertime, tik vietoj *mano* reikia vartoti *savo*. Vėl galima priminti, kad nederėtų jungti sakinių. Teisingai šį sakinį suprato ir vertimo SB8 autorius, tik *kai man sukanka* keisčiau į *būdama*. Kituose vertimuose koją pakišo posakis *a quarantaquattro anni*, todėl atsirado prasmės klaidų.

Anaffettiva, discontinua, egoista, diffidente, ossessionata dal passato. Šis sakinytis yra nesudėtingas, sintaksė paprasta. Tiksliai perteiktas vertimuose SB8 (*Bejausmė, nepastovi, savanaudė, įtari, apsėsta praeities*) ir SB9 (*neemocinga, nepastovi, egoistė, įtari, apsėsta praeities*, tik *neemocinga* reikėtų keisti į *bejausmė*). Gražiai išverstas šis sakinytis ir vertime SB7. Neblogas ir vertimas SB12, gražiai skamba *apsėsta minčių apie praeitį*. Galima pagirti ir vertimo SB15 ir SB16 autorius, puikiai skamba *įsikibusi į praeitį ir persekiojama praeities*. Vertimo SB5 autorius labai laisvai interpretuoja tekstą, yra prasmės klaidų.

Litio ed Efexor prima, Prozac e Rivotril poi, colpa tua, solo colpa tua, papà. Vertimas SB5 labai nutolęs nuo originalo, verta priminti, kad verčiame ne žodžius, o prasmę, bet prasmės iškraipyti negalima, negalima sukurti naujų prasmių, kurių nebuvo tekste originalo kalba. Vertimuose SB7, SB8 ir SB12 pasirinktos dvi skirtingos strategijos. Vertime SB7 išnašoje paaiškinama, kokiomis ligomis sergant geriama minimi vaistai, o vertimuose SB8 ir SB12 pačiame tekste paaiškinama, kokie tai vaistai. Viena vertus, toks paaiškinimas gali būti naudingas, bet, kita vertus, tekste originalo kalba autorė nenurodo, kokie tai vaistai, beje, šie vaistai dažnai minimi spaudoje, televizijoje, radijuje, tad kyla klausimas, ar reikėtų aiškinti. Dėl vaistų pavadinimo

rašymo verta paskaityti <http://www.vlkk.lt/konsultacijos/3269-vaistu-pavadinimai-vaistai-didziosios-raides-kabutes-sriftas>. Vertimuose SB9, SB15 ir SB16 pateikti vaistų pavadinimai, vertėjai neaiškina, nuo ko koks vaistas, galima teigti, kad ši strategija yra tinkama, neiškraipomas teksto originalo kalba turinys, tekste vertimo kalba neatsiranda papildomos informacijos, kurios nebuvo tekste originalo kalba.

Mai andata sulla sua tomba, cimitero di Orbetello, fronte laguna. Jau minėjome, kad vienas iš T. Ciabatti stiliaus bruožų trumpi, kapoti sakiniai, paprasta sintaksė. Toks yra ir šis sakinys. Dauguma vertėjų šį sakinį perteikė teisingai, išskyrus vertimą SB5: šis sakinys nesuprastas ir perteiktas klaidingai. Vertimą SB7 reiktų kiek patikslinti: ne *prie įlankos*, o *priešais įlanką*. Vietoj vertime SB9 pasirinktų *marių* reiktų vartoti *įlanka*. Kiek keistai ir pažodiškai skamba *priekinėje lagūnos dalyje* (SB12). Vertimuose SB15 ir SB16 vietoj *lagūnos* reiktų vartoti žodį *įlanka*.

Tranne una volta, a vent'anni: papà, fai che Giorgio s'innamori di me. Vardų adaptavimą jau aptarėme. *Giorgio – Džordžijus*. Šį sakinį dauguma vertėjų išvertė teisingai, tik vertime SB15 įsivėlė klaida: *Tėti, tai padariau, kad Džordžijus įsimylėtų mane*. Verta atkreipti dėmesį į tiesioginę ir netiesioginę kalbą. Tekste originalo kalba tiesioginė kalba neišskiriama kabutėmis ar brūkšniais. Tad jos nereiktų išskirti ir tekste vertimo kalba. Bet jei jau skiriate, tai pravartu prisiminti ir tiesioginės kalbos skyrybos taisykles: <http://www.vlkk.lt/vlkk-nutarimai/nutarimai/nutarimas-del-privalomosios-skyrybos-taisykliu>.

E non ricordo neanche chi fosse Giorgio, un compagno di università, forse. Šis sakinys nekėlė sunkumų. Visi vertėjai šį sakinį perteikė teisingai. Vertimuose SB5 ir SB7 reiktų ištaisyti skyrybos klaidas.

Compulsiva negli innamoramenti non corrisposti. Šį sakinį netiksliai ir labai laisvai išvertė vertimų SB12 (*Nesulaukusi meilės atsako esu linkusi nevaldomai mestis į kitų glėbius*) ir SB15 (*Beatodairiškai aklai plykstelėjusius įsimylėjimus sunku suskaičiuoti*) autoriai. Reiktų tikslinti ir vertimus SB5, SB7, SB8, SB16. Arčiausiai prie tiesos priartėja vertimas SB16 (*Neatsispirianti meilėms be atsako*). Tekste originalo kalba rašytoja turi omenyje, kad pasakotoja ir pagrindinė veikėja impulsyviai įsimyli, bet ta meilė lieka visuomet be atsako.

Paolo, Luigi, Guido, Andrea, Stefano, Giorgio. E poi: Matteo, Roberto, Enrico, Luca, Mario, Filippo. Apie vardų adaptavimą jau kalbėjome, tad turėtų būti *Paulas, Luidžis, Gvidas, Andrėjus, Stefanus, Džordžijus, Matėjas, Robertas, Enrikas, Lukas, Marijus, Filipas*.

Anche questo colpa del padre, autoritario, gelido, assente, maledetta figura paterna, padre dispotico, minaccioso, vendicativo, dannata figura paterna, a tratti tenero, premuroso, attento. Verčiant nesudėtingos sintakės sakinius nereiktų apsigauti ir visų žodžių reikšmes pasitikrinti žodyne, kad vertime neįsiveltų banalių klaidų. Neaišku, kodėl šį sakinį vertimų SB7, SB9 ir SB16 autoriai suskaidė. Kaip apibūdinamas tėvas? *Autoritario – valdingas, gelido – šaltas, bejausmis, assente – nesirūpinantis, nesidominantis, maledetta figura paterna – prakeiktas tėvas, dispotico – despotiškas, minaccioso – grėsmingas, vendicativo – kerštingas, dannata figura paterna – nekenčiamas tėvas, kartais tenero – švelnus, premuroso – rūpestingas, attento – atidus*.

Se non si ripetessero identiche, potrei elencare tutte le situazioni umilianti in cui mi sono trovata col genere maschile, in cui mi sono buttata quasi cercando dolore. Šis sakinys beveik visiems vertėjams pakišo koją, visus vertimus reikia tikslinti, taisyti jų stilių. Tad aptarkime arčiausiai prie tiesos priartėjusį vertimą ir kartu jį pataisysime: *Jei nebūtų identiškų, galėčiau išvardyti visas žeminančias situacijas, kurias patyriau su vyrais, į kurias puolčiau tarsi ieškodama skausmo* (SB8). Reikėtų pataisyti *jei nebūtų identiškų* vertimą ir patikslinti, kas yra *identiškos (situacijos)*, o vėliau jau vartoti *jos*. Būtų galima pasiūlyti štai tokį variantą: *Jei tik tos vienodos arba tokios pačios situacijos nuolatos nesikartotų*, galimas ir toks variantas: *Jei tik aš nuolatos nepapulčiau į (...)*. Reikėtų pamąstyti, kaip išvengti dviejų *kurias*, galbūt galima antrą *kurias* keisti į *jas*. Gražiai skamba *tarsi ieškodama skausmo*.

E la volta che in lacrime mi sono presentata a casa sua (Roberto o Enrico?), dicendo che qualcuno mi stava seguendo, e io avevo paura, tanta paura, e al citofono lui mi ha detto che dormiva, maledizione, e neanche solo. Ir šio sakinio nereikėtų skaidyti, vertimų SB5, SB9 ir SB15 autoriai jį suskaidė. Nors šis sakinis nelengvas, jį teisingai perteikė visi vertėjai, tik reikėtų pataisyti kai kurių vertimų stilių, kai kuriuose vertimuose įsivėlė rašybos klaidų. Puikiai skamba ir vertėjų pasirinkti keiksmai: velniai griebtų (SB5, SB8), prakeikimas (SB7, SB9, SB12, SB15), velniai rautų (SB16).

Fine. Paskutinį sakinį vertėjai išvertė skirtingai. Vertimų SB5, SB7, SB9, SB12 ir SB16 autoriai išvertė: *Pabaiga*. Vertimo SB8 autorius išvertė: *Galas*. Vertimo SB15 autorius išvertė: *Baigta*. Tiksliausias – SB15 vertimas, nes autorė turi omenyje, kad ir ta istorija baigėsi.

E. Morante romano ištraukos „La storia“ ištraukos vertimai – KB7, KB11, KB14

Verčiant kūrinio ištrauką derėtų išversti ir kūrinio pavadinimą. Romano pavadinimą vertimų KB7 ir KB11 autoriai išvertė „Istorija“, vertime KB14 pavadinimas lietuvių kalba nepateiktas.

Dopo i bombardamenti, la stazione aveva ripreso a funzionare. Pirmąjį šios ištraukos vertimą sklandžiai ir tiksliai išvertė KB7 (*Po bombardavimų stotis vėl pradėjo veikti*) ir KB14 (*Pasibaigus bombardavimams, stotis ir vėl pradėjo veikti*) autoriai. Galima versti ir *vėl ėmė veikti*. Pagirtina, kad vertimo KB14 autorius pasirinko veiksmažodinę konstrukciją *pasibaigus bombardavimams*. Vertime KB11 atsiranda papildomos informacijos, kurios tekste originalo kalba nebuvo: *Po bombardavimo stotis buvo atkurta ir vėl pradėjo veikti*. Kaip teigia Umberto Eco, reikėtų atsispirti pagundai ir nesistengti padėti tekstui, beveik pakeičiant autorių (...). Je vertime „pasakoma daugiau“ [nei originale], toks vertimas galbūt bus puikus kūrinys, bet prastas vertimas (Umberto Eco, *Dire quasi la stessa cosa*, 2003, 118).

Si trattava di una stazione secondaria, non c'era mai molta folla, specialmente il lunedì, oggi poi ce n'era ancora meno. Tiksliausiai šį sakinį perteikė vertimo KB14 autorius: *Tai buvo šalutinė stotis, kurioje niekuomet nesilankydavo daug žmonių, ypač pirmadieniais, o šiandien jų buvo dar mažiau*. Puikus sprendimas – *šalutinė stotis*. Gal tik reikėtų veiksmažodį *nesilankydavo* pakeisti *nebūdavo*, nes lietuviškai nesakome *lankytis stotyje*. Geri ir kiti du vertimai, tik reikėtų

pataisyti porą dalykų. Vertime KB7 keistokai skamba *ji buvo antraeilės reikšmės: Ji buvo antraeilės reikšmės, čia niekada nebūdavo daug žmonių, ypač pirmadieniais, o šiandien jų buvo dar mažiau nei įprasta* (KB7). O vertime KB11 keistai skamba *nebuvo laikoma pagrindine: Ši stotis nebuvo laikoma pagrindine, joje niekada nebūdavo daug žmonių, ypač pirmadieniais, o šiandien jų buvo dar mažiau nei įprastai*. Taip pat vertimuose KB7 ir KB11 atsiranda papildomos informacijos, kurios nebuvo tekste originalo kalba: *nei įprastai*. Apie papildomą informaciją tekste vertimo kalba jau rašėme.

Solo pochi borghesi vi si aggiravano, l'edificio aveva un'aria abbandonata e provvisoria.

Vertime KB7 (*Aplink sukiojosi keletas miestiečių, pastatas atrodė neprižiūrėtas ir naudotinas tik laikinai*) atsiranda papildoma informacija, patikslinama, kur žmonės vaikščiojo, nors tekste originalo kalba nenurodyta, taip pat keistai skamba *naudotinas laikinai*. Reikėtų paieškoti geresnio varianto. *Neprižiūrėtas* keisčiau į *apleistas* (KB11), nes tokia žodžio *abbandonato* reikšmė. Vertime KB11 (*Tik keli miesčionys slampinėjo aplinkui, pastatas buvo apleistas*) gražiai skamba *slampinėjo*; atsižvelgiant į ištraukos ir viso kūrinio kontekstą *miesčionys* reiktų keisti į *miestiečiai* (t. y. stotyje vaikščiojo tik civiliai, nesimatė kareivių). Keista, kodėl vertime KB11 liko neišverstas *aria provvisoria*. Kūrinio nuotaika gražiai atskleista vertime KB14: *Sukiojosi tik keli civiliai, o visas pastatas skleidė laikinumo ir apleistumo nuotaiką*. Tik netiksliai išvertėte *borghesi*, tekste originalo kalba nėra posakio *in borghese*.

Il cancello era aperto: non c'era nessuno di guardia all'esterno. Visi šio sakinio vertimai teisingi. Tik reikia šiek tiek pataisyti stilių. Vertimo KB14 (*Varteliai buvo atdari: iš išorės jų niekas nesaugojo*) autoriui siūlyčiau pamąstyti, kaip pakeistumėte *iš išorės* (galbūt: *prie jų nebuvo apsaugos arba nestovėjo apsauga*). Vertime KB11 (*Vartai buvo atverti: ten nebuvo nei vieno, kuris turėjo eiti lauko sargybinio pareigas*) reikia pataisyti antros sakinio dalies stilių (*kuris turėjo eiti lauko sargybinio pareigas*). Galite pasimokyti iš vertimo KB14 autoriaus. Sklandus KB7 vertimas: *Varteliai buvo atviri, prie pastato nebuvo matyti jokios apsaugos*. Geras sprendimas – konkretizacijos strategija (*prie pastato*). Taip pat vertimų KB7 ir KB14 autoriams siūlyčiau atsargiai rinktis mažybinės formos (*garteliai*), jos gali iškreipti prasmę.

A una decina di passi dall'entrata, si udì un orrendo brusio, non si capiva da dove precisamente venisse. Vertimo KB7 (*Už dešimt žingsnių nuo įėjimo pasigirdo kraupus šnabždėjimas, nebuvo aišku, iš kur tiksliai jis sklido*) autorius šį sakinį suprato teisingai, tik reikėtų pataisyti vieną dalyką: *a una decina di passi* nėra tikslus atstumas (žr. vertimus KB11 ir KB14). Galėtų būti ir *šnabždesys*. Matyt, vertimo KB11 autorius paskubėjo išsiųsti vertimą, nes šiame sakinyje liko skyrybos klaidų, paliktas „nereikalingas“ žodis: *Apie dešimt žingsnių nuo įėjimo, buvo girdėjosi klaukus šnabždėjimas, deja nebuvo galima suprasti, iš kurios pusės sklinda šis garsas*. Vertime KB14 *orrendo brusio* perteiktas gražiai ir tiksliai: *siaubą keliantis šurmulyš*. Tačiau vertimo KB14 autoriui reikėtų patikslinti šio sakinio vertimą: *Nuėjus maždaug apie dešimtį žingsnių, pasigirdo kažkoks nenutrūkstantis ir siaubą keliantis žmogiškų balsų šurmulyš, nors buvo neaišku, iš kur jis sklido*. Tekste originalo kalba nėra *nuėjus* (žr. vertimus KB7 ir KB11), nėra ir *nenutrūkstantis* (tiesiog *un orrendo brusio*), taip pat nereikėtų užbėgti už akių skaitytojui ir atskleisti, kad pasigirdo *žmogiškų balsų šurmulyš*, tik vėliau paaiškėja, kad čia sklinda žmonių balsai.

Quella zona appariva deserta, non c'era movimento di treni, traffico di merci e le sole presenze che si scorgessero erano al limite dello scalo, entro la zona della ferrovia principale, due o tre inservienti del personale dall'apparenza tranquilla. Šis sakiny – nelengvas iššūkis kiekvienam vertėjui. Tad kiekvieną vertimą aptarsime atskirai. Vertimas KB14 tikrai vykęs (*Ta vieta rodėsi tuščia, traukiniai ir prekiniai vagonai nevažinėjo, vienintelės gyvos būtybės, kurias buvo galima pamatyti, buvo du ar trys iš pažiūros ramiai atrodantys traukinių palydovai, jie stovėjo platformos gale, bet vis dar šalia pagrindinių bėgių*), tik keistai skamba *prekiniai vagonai nevažinėjo*, čia turimi omenyje krovininiai traukiniai (žr. vertimą KB11), atsisakyčiau *bet vis dar*, nes šios informacijos nėra ir tekste originalo kalba. Vertimo KB11 autorius šį sakinį suskaidė. Aptardami kitų ištraukų vertimus, ne kartą minėjome, kad sakinių skaidyti nereikėtų, nes sakiniai kuria kūrinio ritmą, juk eilėraščių eilučių neskaidome. Reikėtų ištaisyti prasmės klaidas, pažodišką vertimą, stilių: *Ši vieta atrodė tuščia, traukinių judėjimo nebuvo. Vieninteliai krovininiai traukiniai dar kiek judėjo, juos buvo galima pamatyti, ties geležinkelio stoties riba, šiuos traukinius, pagrindinėje geležinkelio vietoje stebėjo du ar trys ramios išvaizdos darbuotojai* (klaidos pabrauktos, žr. vertimą KB14). Vertime KB7 (*Ta vieta atrodė apleista – čia nevažinėjo traukiniai, nebuvo gabenami kroviniai, vieninteliai esantys buvo du ar trys iš pažiūros ramūs darbuotojai, kuriuos gerai įsižiūrėjęs galėjai pamatyti ties stoties riba, pagrindinio geležinkelio zonoje*) keistai skamba *vieninteliai esantys buvo*, antrosios sakinio dalies (*kuriuos gerai įsižiūrėjęs galėjai pamatyti ties stoties riba, pagrindinio geležinkelio zonoje*) vertimą reikia tikslinti, yra prasmės klaidų (žr. vertimą KB14).

Verso la carreggiata di accesso ai binari il suono aumentò di volume. Šį sakinį tiksliai išvertė vertimo KB14 autorius: *Arčiau tako, vedančio prie bėgių, balsai tapo garsesni.* Galimas ir toks variantas: *Prie tako, vedančio link bėgių (...).* Vertime KB11 ne visai tiksliai perteiktas rašytojos kuriamas vaizdas: *Šalia bėgių važiuojamosios dalies, garsas ėmė stiprėti* (reikėtų pataisyti ir skyrybą). Reikia pataisyti ir KB7 vertimą, šis sakiny išverstas nesklandžiai ir neaiškiai: *Važiuojamosios kelio dalies kryptimi, prie bėgių, kur buvo įvažiavimas, garsas stiprėjo* (žr. vertimą KB14 ir komentarus).

Non era, come Ida aveva creduto, il grido degli animali ammucchiati nel trasporto che a volte si sentiva echeggiare in questa zona, era un vocio di folla umana, proveniente dal fondo delle rampe e Ida andò dietro a quel segnale. Ir šis sakiny – kietas riešutėlis, neišvengta prasmės klaidų. Tiksliausiai šį sakinį išvertė vertimo KB14 autorius: *Tai nebuvo, kaip Ida įsivaizdavo, gyvulių, sugrūstų vagonuose, bliovimas, kurio aidą kartais galėjai išgirsti šioje vietoje, tai buvo žmonių balsai, sklindantys iš platformos galo, todėl Ida pasuko jų link.* Šio vertimo autoriui patarčiau vietoj daiktavardinių konstrukcijų, pavyzdžiui, *gyvulių bliovimas*, rinktis veiksmožodines. Tuomet vertimas bus daug sklandesnis. *Iš platformos galo keisčiau į nuo platformos galo.* Vertime KB11 yra prasmės klaidų, sakiny išverstas pažodiškai, atsirado papildomos informacijos, kurios tekste OK nebuvo: *Šįkart tai nebuvo gyvulių vežamų kroviniuose vagonuose bliovimas, kaip kad neretai buvo galima išgirsti tokį aidą šioje srityje, tai buvo žmonių minios klegesys, Ida žengė nuo rampos ir po signalo išvyko. Po signalo išvyko – prasmės klaida* (žr. vertimą KB14), daiktavardinę konstrukciją *gyvulių bliovimas* reikėtų keisti į veiksmožodinę, kad tekstas vertimo kalba būtų sklandesnis; tekste originalo kalba nenurodyta, kad vagonai yra *krovininiai*, keistai skamba šiame kontekste *žmonių minios klegesys*, neatspindi kūrinio nuotaikos, taip pat reikia keisti ir *šioje srityje*

(žr. vertimą KB14). Reikia taisyti ir KB7 vertimą, nes šio sakinio vertimas yra pažodiškas, nerišlus: *Tai nebuvo, kaip Ida manė, susigrūdusių transporto priemonėje gyvulių skleidžiami garsai, kartkartėmis nuaidintys šioje zonoje, tai buvo žmonių minios šurmulys, sklindantis iš po rampų apačios, ir Ida ėjo tų garsų link* (žr. vertimą KB14 ir komentarus apie KB11 vertimą).

Il tragitto le parve chilometrico come una marcia nel deserto, non incontrò nessuno, solo un macchinista solitario che mangiava vicino ad una locomotiva spenta. Už šio sakinio vertimą reikia pagirti vertimo KB14 autorių: *Kelias ligi jų jai pasirodė kaip šimtus kilometrų trunkantis žygis dykumoje, ji nieko nesutiko, tik vienišą mašinistą, valgantį prie išjungto lokomotyvo.* Tik neperkraukite teksto įvardžiais, kad skaitytojas suprastų, kas yra *jie, ji* ir pan. Vertime KB11 yra prasmės klaidų, nesuprastas tekstas originalo kalba, klaidos pabrauktos: *Maršrutas, kuriuo ji važiuo, atrodė tarsi tolimas žygis per dykumą, pakeliui Ida nieko nesutiko, ji matė tik vienišą traukinio mašinistą valgantį šalia neveikiančio lokomotyvo.* Vertimo KB7 autorius šį sakinį išvertė neblogai, tik reikėtų pataisyti prasmės ir skyrybos klaidas: *Kelias jai atrodė nesibaigiantis tarsi eity dykuma, nieko pakeliui nesutiko, tik vienintelį prie išjungto lokomotyvo valgantį mašinistą* (ne vienintelį, bet vienišą).

L'invisibile vocio s'avvicinava e cresceva, e richiamava certi clamori degli asili, dei cimiteri e delle prigioni, però tutti rimescolati alla rinfusa. Šis sakiny s nelengvas, vertėjai jį neblogai išvertė, tačiau reikia pataisyti vertimų stilių ir kiek patikslinti vertimą. Vertime KB14 (*Nematomi balsai artėjo ir garsėjo, juose galėjai atpažinti riksmus iš prieglaudų, kapinių ir kalėjimų, tik šįkart jie visi buvo persipynę tarpusavyje*) kiek keistai skamba *juose galėjai atpažinti*, jaučiamas pažodiškumas, *persipynę* reikėtų keisti į *susipynę*. Vertime KB11 (*Tą akimirką pradėjo artėti ir augti nematomas balsas, kuris priminė vaikų darželio klegesį, kapinių bei kalėjimų garsus, tačiau visi jie skambėjo padrikai*) balsą reikia keisti į *balsus*; nors viena italų kalbos žodžio *asilo* reikšmė yra *darželis*, bet šiame kontekste labai keistai skamba *vaikų darželio klegesį* (žr. vertimus KB14 ir KB7). Vertime KB7 (*Nežinia iš kur sklindantis garsų šurmulys artėjo ir girdėjosi vis labiau, priminė tam tikrą prieglaudų, kapinių, kalėjimų triukšmą, tačiau visi garsai buvo susmišę padrikai*) keistai skamba *garsų šurmulys*, galima palikti tiesiog *šurmulys*, pažodiškai išversta *tam tikrą triukšmą*, reikėtų paieškoti geresnio varianto, liko ir rašybos klaidelė.

In fondo alla rampa, su un binario morto, stazionava un treno di lunghezza sterminata. Šį sakinį visi vertėjai suprato teisingai. Vertime KB14 (*Platformos gale aklinuose bėgiuose stovėjo nesibaigiančio ilgumo traukinys*) reikia patikslinti *binario morto* vertimą (žr. vertimą KB7). Vertime KB11 (*Ramos apačioje, ant sunykusių bėgių, stovėjo begalinio ilgio traukinys*) keistai skamba *sunykę bėgiai* (žr. vertimą KB7), *ramos apačioje* keisti į *platformos gale* (žr. vertimą KB14). Vertime KB7 (*Ramos apačioje, ant nebenaudojamų bėgių stovėjo be galo ilgas traukinys*) reikia pataisyti *ramos apačioje* (žr. vertimą KB14).

Il vocio veniva da lì dentro... Gražiausiai ir tiksliausiai paskutinį ištraukos sakinį išvertė vertimo KB14 autorius: *Balsai sklido iš jo...* Vertime KB11 *balsas* reikia pataisyti, nes ne vieno žmogaus balsas sklido. Atsižvelgiant į ištraukos kontekstą, kuriamą nuotaiką, vertime KB7 keistai skamba *klegesys*, nes vertime svarbu išlaikyti rašytojo sukurtą nuotaiką, netinkamai pasirinktas žodis iškreipia ir kūrinio prasmę.

Dabar aptarsime eilėraščių vertimus.

C. Pavese eilėraščių „Agonia“ vertė du konkurso dalyviai (KB4 ir KB16).

Pirmą eilėraščio „Agonija“ strofą vertimo KB4 autorius perteikė sklandžiai, tik reikėtų dar patikslinti trečios eilutės pabaigą, turėtų būti *nesikeisiu*, o ne *išliksiu savimi*. Ketvirtoje eilutėje pažodiškai skamba *ši vėsa, kylanti ieškot mano venų*. Vertimo KB4 autorių galima pagirti už gražų ir tikslų antros strofos vertimą. Gražiai išversta ir trečia strofa. Gal tik reikėtų pasvarstyti, kaip pataisyti *ilgai buvęs išblyškęs* (šešta eilutė). Aštuntoje eilutėje vietoj *žinosiu* rinkčiausi *suvoksiu, suprasiu*. Vietoj *eisiu į gatves* paskutinėje eilutėje rinkčiausi *išeisiu*. Šiame vertime puikiai perteikta ir prasmė, ir nuotaika. Eilėraščio vertimas gražiai skamba.

Vertimo KB16 autorius pirmą strofą originalo kalba suprato teisingai. Ir šis vertimas neblogas. Tik reikėtų pataisyti pirmos strofos vertimo stilių: keistai skamba *fiksiuoti akyse, pabudimas, kurio nebandžiau rytais* (kaip galima *bandyti pabudimą*), *taip iš tikro*. Taip pat reikėtų patikslinti žodžio *fresco* vertimą. Antros strofos vertime yra pažodiškumo, pavyzdžiui: *seni rytai*. Penkta eilutė nesuprasta ir išversta klaidingai, skamba pažodiškai: *būsiu ant kojų, galėsiu leistis į smulkmenas*. Aštunta ir devinta eilutės skamba nesklandžiai, reikėtų pamąstyti apie žodžių tvarką. Dešimtoje eilutėje įsivėlė prasmės klaida, turėtų būti ne *pabudo iš metus trukusio verksmo*, o *ilgus metus* arba *daugelį metų*. Gražiai skamba šios strofos paskutinė eilutė: *dabar atrodo kaip to verksmo visai nebūta* (KB16). Trečios strofos vertime neišvengta pažodiškumo: *šis rausvai aprengtas kūnas / po ilgo blyškumo atgaus gyvenimą* (penkta ir šešta eilutės). Nesklandžiai ir keistai skamba aštunta ir devinta eilutės: *žvilgtelėdama / stebėsiu save tarp žmonių*. Gražiai išversta paskutinė eilutė: *išeisiu į gatves ieškoti spalvų*. Būtų galima rinktis ir sutrumpintą bendraties formą *ieškot*.

M. Guidacci poezijos vertimai – KB5 ir KB9. Šios eilės – iš rinkinio „Stella cadente“.

Iš prašių aptarkime KB9 vertimą. Šio vertimo autorių reikia pagirti už sklandų vertimą, tiksliai perteiktas prasmės, nuotaiką. Galiu išsakyti tik keletą pastabėlių. Gal kiek keistai skamba *iš tarp lūpų; dėl to nepatapsiu / džiaugsminga ir drausminga skruzde* (geras variantas – *laiminga* (žr. vertimą KB5)). *Tuomet netrokštu ten atsidurti* keisčiau *tuomet netrokštu ten patekti*. Taip pat keisčiau *o žodis buvo „sudie“*, gražiau *skalbėtų norėjau ištarti „sudie“*. Įvardžiuotines formas reikėtų vartoti nuosekliai, jos kuria tam tikrą ritmą: *įteikiau tau savo tylą / ir klausiausi tavosios* (čia vietoj *savo* tiktų *savąją*). *Pasidalinta pilnatvė* keisčiau *mudviejų* (žr. vertimą KB5) arba *mūsų abiejų*. Reikėtų rašyti ne *kaip žemei*, bet *kaip žemė, tarsi žemė, nelyg žemė*. Taip pat reikėtų patikslinti paskutinės eilutės vertimą: *baltas būsimų vasarų laukimo iščias*.

Vertimo KB5 autorių reikia pagirti už tai, kad pasidomėjo poetės kūryba. Konkursui buvo pasiūlytos eilės iš leidinio, kuriame nenurodyti eilėraščių pavadinimai, tekstai pateikti iš eilės, lyg būtų vienas ilgas eilėraštinis. Vertimo KB5 autorius surado ir šių eilėraščių pavadinimus. Pirmasis eilėraštinis išverstas kiek pažodiškai, neskamba, reikėtų nepabijoti atsitraukti nuo teksto originalo

kalba formų, konstrukcijų. Antrasis eilėraštis išverstas sklandžiai, tik kai kuriose vietose reikėtų pataisyti stilių. Keistai skamba *instrumentai turi vardus*, gal geriau – *pavadinimus*. Reikėtų patikslinti šios eilutės vertimą: *Aš nenoriu, kad išpjautumėt man dalį sielos*. Prieš tai autorė pateikė palyginimą su siuvėju, tad siuvėjas *kerpa*, ne *pjauna*. Tuomet vietoj *dalį* galima rinktis *gabalą*. Trečiojo eilėraščio vertime įsivėlė prasmės klaida, keistai skamba dvi pirmos eilutės, jos atrodo nerišlios: *Kadangi neprisiminiau nei žodžio / (žodis buvo „sudie“, bet nesugebėjau jo išstarti), neprisiminiau* reikia keisti, tikslinti (žr. vertimą KB9). Jau minėjome, kad įvardžiutines formas reikėtų vartoti nuosekliai, jos kuria tam tikrą ritmą: *atidaviau tau savo tylą / ir išklaisiau tavąją* (čia vietoj *savo* tiktų *savąją*). Pažodiškai išvertėte *mūsų žiemą*. Paskutinės eilutės mintį supratote, reikėtų „pašlifuoti“ stilių.

D. Raimondi eilėraščių „Odisea Notturna“ vertė vienas konkurso dalyvis (SB2)

Tekstas originalo kalba	Vertimas SB2 ir komentarai
<p><i>Odisea Nottura</i></p> <p><i>Un corpo un numero un nome.</i></p> <p><i>Qui non ci sono fiori.</i></p> <p><i>Non ci sono ombrelli, cappotti rossi, bambini.</i></p> <p><i>È un mondo muto, puro come il sale.</i></p>	<p><i>Nakties odisėja</i></p> <p>Eilėraščio pavadinimas išverstas teisingai.</p> <p><i>Vienas kūnas, vienas skaičius, vienas vardas.</i></p> <p><i>Nebeliko čia gėlių.</i></p> <p><i>Nėra skėčių, kepuraičių raudonų, vaikų.</i></p> <p><i>Tik pasaulis, tyras kaip vanduo ir nebylus.</i></p> <p>Verčiant poeziją reikia atkreipti dėmesį į autorinę skyrybą. Pirmoje eilutėje autorius vardija neskirdamas žodžių kableliais, nereikia skirti ir vertime. Pirmos strofos antroje eilutėje veiksmažodį <i>non ci sono</i> reikėtų versti <i>nebėra</i>; veiksmažodis <i>nebeliko</i> reiškia, kad anksčiau buvo, o dabar nėra, bet tekste originalo kalba šios informacijos nėra. <i>Cappotti rossi</i> išvertėte klaidingai, <i>cappotto</i> – <i>paltas</i>. Nepamiršite, kad italų kalboje būdvardis eina po daiktavardžio, tokia žodžių tvarka yra nežymėta, todėl ir lietuvių kalboje reikėtų rinktis nežymėtą žodžių tvarką: <i>raudonų paltų</i>. Paskutinėje eilutėje <i>nebylus pasaulis</i> lyginamas ne su <i>vandeniu</i>, bet su <i>druska</i>.</p>

<p><i>Spengono le luci.</i></p> <p><i>I malati scendono nel ventre delle sotterranee.</i></p> <p><i>Hanno mani bianche, orecchie di carta velina.</i></p> <p><i>Trascinano lentamente i corpi ricuciti.</i></p> <p><i>Sono fantasmi sotto le luci candide dei corridoi.</i></p> <p><i>Osservano muti le file di cuori sotto spirito,</i></p> <p><i>la solitudine dei feti nei vasi di cristallo.</i></p>	<p><i>Ligoniai, šviesas užgesinę,</i></p> <p><i>Į požemių gilumą nusileidžia.</i></p> <p><i>Baltomis rankomis, ausimis šilkinio popieriaus</i></p> <p><i>Jie tempia lėtai susiūtus kūnus.</i></p> <p><i>Šmėklos po skaisčiai balta koridorių šviesa</i></p> <p><i>Tyliai stebi virtines širdžių po siela.</i></p> <p><i>Krištolinėse vazose jie stebi šleikščiai</i></p> <p><i>dvokiančių vienatvę.</i></p> <p>Verčiant poeziją negalima jungti ir skaidyti sakinių. Antros strofos pirmos eilutės sakinytis turėtų būti išverstas taip: <i>Užgesina šviesas</i>. Atkėlę iš antros eilutės žodį ir sujungę sakinį, iškreipėte poetės kuriamą ritmą, poezijos „alsavimą“. Gražiai skamba <i>į požemių gilumą nusileidžia</i>. Tačiau visos eilutės vertimas turėtų būti toks: <i>Ligoniai leidžiasi į požemių gelmes</i>. Atkreipkite dėmesį į veiksmažodžius <i>leistis</i> ir <i>nusileisti</i>. Trečią eilutę supratote teisingai, bet reikėtų taisyti stilių, galimas toks variantas: <i>Jų rankos baltos, ausys...</i> Ketvirtoje eilutėje vertime atsiranda dviprasmybė: neaišku, ar jie <i>tempia lėtai</i> ar <i>lėtai susiūtus</i>. Siūlyčiaurieveiksmį <i>lėtai</i> perkelti prieš veiksmažodį <i>tempia</i>: <i>lėtai tempia</i>. Gražiai skamba <i>tempia susiūtus kūnus</i>. Penktoje eilutėje <i>po šviesa</i> skamba pažodiškai, keisčiau į <i>šviesoje</i>. Šeštoje ir septintoje eilutėje esantį vieną sakinį suskaidėte, to nederėtų daryti, nes sugriaunate eilėraščio kvėpavimą. Šeštoje eilutėje gražiai <i>skamba stebi virtines širdžių</i>, bet iš vėžių išmuša pažodiškai išverstas <i>po siela</i>. Paskutinės eilutę išvertėte klaidingai, nesupratote teksto, jau šeštoje eilutėje pradedama mintis, ką jie stebi, ką jie regi, septintoje eilutėje pasakojama toliau, ką jie regi: <i>vienišus vaisius krištolinėse vazose</i> (t. y. negimusius kūdikius)</p>
--	--

<p><i>Questa è una prigione di donne, un gineceo di lamenti e corpi sterili. Le vecchie rantolano nei loro astucci bianchi, si agitano come bambine nei vicoli dei sogni.</i></p>	<p><i>Tai yra moterų kalėjimas, Buduaras nevaisingų kūnų ir raudų. Kur senolės kriokdamos, baltose jų makštyse nerimą sukelia, Tarsi košmarus našlaičių ir benamių vaikų.</i></p> <p>Trečios strofos pirmoje eilutėje galima praleisti veiksmažodį, vietoj <i>tai</i> rinkčiausi <i>čia</i>: <i>čia moterų kalėjimas</i> arba <i>čia kali moterys</i>. Puikiai išvertėte <i>di lamenti e corpi sterili – nevaisingų kūnų ir raudų</i>, tik turite patikslinti žodžio <i>gineceo</i> vertime, tai ne <i>buduaras</i>. Trečią ir ketvirtą eilutes išvertėte klaidingai arba per daug laisvai interpretavote. Čia turime omenyje, kad senos moterys nerimauja lyg svajose pasiklydusios mergaitės.</p>
<p><i>Qualcuno russa. Muove nel buio la lingua di cenere. Sento l'aprirsi e il chiudersi, l'aprirsi e il chiudersi faticoso dei polmoni.</i></p>	<p><i>Nežinoma rusė. Tamsoje juda pilkšvas liežuvis. Klausausi, kaip atsiveria ir užsidaro, atsiveria ir užsidaro sunkiai. Tarsi plautis.</i></p> <p>Nesupratote sakinio <i>qualcuno russa</i>, t. y. <i>kažkas knarkia</i>, neaišku, iš kur atsirado ta <i>nežinoma rusė</i>. Vietoj <i>juda</i> rinkčiausi <i>judina</i>, nes <i>čia kažkas judina liežuvį</i>. Dėl sakinių skaidymo jau kalbėjome. Tekste originalo kalba nėra palyginimo, vaizdžiai aprašoma, kaip plaučiai susitraukia ir išsiplečia.</p>
<p><i>Una donna grida. Gli angeli della morfina hanno calze nere, mani preziose. Le portano in dono poche gocce d'amore. L'ago entra nel braccio come una fiaba</i></p>	<p><i>Moters šauksmas. Morfijaus angelai juodomis kojomis, įmantriomis rankomis Jas dovanoja mažais lašeliais meilės. Rankoje adata – tai tartum pasaka! O moteris išlaisvinama, ji saldi.</i></p>

<p><i>Vegliano i portieri di notte, gli occhi di scimmia dietro le tende a fiori. E vegliano le bocche sigillate degli insonni, i cuori inamidati delle infermiere.</i></p>	<p><i>keramikiniai</i> reikia keisti <i>vaškiniai</i>, nes <i>cera</i> reiškia <i>vaškas</i>. Penktą ir šeštą eilutę sutraukėte į vieną, sukeitėte vardijamus dalykus vietomis, nors poezijoje išvadijimo tvarka, eilė taip pat yra labai svarbios, padarėte prasmės klaidų. Pateikiu pažodinį penktos ir šeštos eilutės vertimą: Apačioje kieme pelės graužia kopūsto lapus, tvarsčius, duonos plutas. Paskutinę strofos eilutę supratote, tik turėtų būti konteineriuose, ne konteinery.</p> <p><i>Budi nakties sargai, Beždžionės akys lauکه priešais uždangą gėlių. Budi ir nemiegančios užvertos burnos. Ir širdys manieringos sanitarų.</i></p> <p>Pirma paskutinės strofos eilutė išversta teisingai. Antrosios eilutės prasmės nesupratote, jie žvelgia lyg beždžionės pro gėlėtą užuolaidą. Nesupratote ir eilėraščio pabaigos. Pažodinis vertimas būtų toks: budi susičiaupe, kuriuos kankina nemiga, budi kietaširdės slaugės.</p> <p>Išanalizavus tekstą vertimo kalba, tenka konstatuoti, kad vertimo SB2 autoriui reikia ne tik mokytis italų kalbos, bet ir nepatingėti atsiversti žodyną ir patikrinti net pačius paprasčiausius žodžius.</p>
---	---

Dėkoju, kad dalyvavote konkurse, kad vertėte.

Rasa Klioštoraitytė